

Journal of Strategic Management Studies

Homepage: <https://www.smsjournal.ir/?lang=en>

Original Research Article

10.22034/smsj.2024.414811.1927

Strategic planning for the development of economic participation in the urban management of Ahvaz metropolis

Majid Goodarzi*, Associate Professor, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

ARTICLE INFO

Article History

Received: 4 September 2023

Revised: 19 October 2023

Accepted: 20 February 2024

Keywords

Strategic planning,
Economic participation,
Urban management,
Ahvaz City

Corresponding Author Email:

m.goodarzi@scu.ac.ir

ABSTRACT

The present study aimed to investigate the strategic planning for developing economic participation in the urban management of Ahvaz metropolis. This applied-developmental study employed a descriptive-analytical research method and survey research. The research data was collected through documentary techniques, field studies, and interviews with citizens and urban experts. The statistical population consisted of 30 experts in investment and partnership, all of whom were selected as samples due to the limited population number. The Fuzzy DEMATEL (FDEMATEL) was employed and integrated with the SWOT model for analyzing the data. The research results show that the strategies such as doing a pathological study in Ahvaz municipality investment; designing and providing investment packages; increasing the positive interaction with the executive and necessary devices with the participation of other interested organizations for the promotion of services and performing tasks based on laws, regulations and guidelines delegated to the municipality; forecasting the incentive system to reduce the risk of projects; providing Cadastre and GIS; designing a database of investors and urban projects; setting up an investment facilitation team with the participation of departments related to the municipality; and identifying regular investment capacities related to inherent duties of the municipality are among the most important strategies in developing economic participation in Ahvaz Metropolis.

How to cite this article:

Goodarzi, M. (2024). Strategic planning for the development of economic participation in the urban management of Ahvaz metropolis. *Journal of Strategic Management Studies*, 61(16), 87-107. (In Persian with English abstract). <https://doi.org/10.22034/smsj.2024.414811.1927>

©2023 The author(s). This is an open access article distributed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC), which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, as long as you give appropriate credit to the original author(s) and the source.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction:

Nowadays, the physical growth and expansion of cities with rational standards and principles are among the sustainable urban development principles. Sustainable urban development is based on real needs and rational decisions considering diverse economic, social and environmental aspects. Among the factors affecting urban physical development is sustainable income via which the level of profitability and access to sustainable income can determine the type and amount of urban development with a plan. Providing financial resources is one of the most critical duties of public institutions such as municipalities. Financial resources of municipalities can be obtained in different ways, but not all of them have the characteristics of stable incomes. The stability of the incomes requires that, firstly, they have relative continuity and secondly, they do not expose the quality conditions of the city to threat and destruction.

One of the ways to accelerate economic development, development and job creation is to attract capital and invest in cities. Besides, attracting investment can lead to the reform of the city's management system and the exchange of economic experiences and the use of new technologies. In the face of problems and problems in cities such as population explosion, the bad condition of vehicles on the streets and roads, pollution and environment, the flood of rural migrants, and the growing wave of marginalization, cooperative programs and private investments have a special place among city managers because the municipalities are facing budget limitations in the implementation of urban projects. The present study aimed at compiling and prioritizing strategies for economic participation development in the urban management of Ahvaz metropolis.

Methodology:

The study employed an applied-developmental research design, descriptive-analytical research method. The data were through documentary-library and survey research, and interviewing with citizens and experts. The statistical population consisted of 30 investment and partnership experts, all of whom were selected as samples due to the limited number of population. To analyze the data, Fuzzy DEMATEL multi-criteria decision making technique (FDEMATEL) was employed and integrated with the SWOT model. In this research, to present strategies for economic participation development in urban management, using a strategic planning and strategic management technique, SWOT strategic analysis, an effort was made to find the most important efficient strategies and policies, and finally to present the best strategy for the development of economic participation in the urban management of Ahvaz metropolis.

Results and Discussion:

In the analysis of offensive strategy (SO), dimensions SO_1 , SO_2 and SO_4 are considered the cause due to their positive situation. As a result, these dimensions have a high effect on the effectiveness of other dimensions. In other words, SO_3 and SO_5 dimensions are considered disabled due to their negative position and have more influence. The SO_4 dimension has a longer length from the origin than other dimensions-- SO_4 is more important than other indicators in influencing and being influenced by indicators. Also, among the dimensions of survival strategies (SO), ST_1 , ST_4 , and ST_2 are considered the cause due to their positive situation. As a result, these dimensions have a high effect on the effectiveness of other dimensions. In other words, ST_3 and ST_5 dimensions are considered disabled due to their negative situation and have more influence. As can be seen in the table, the ST_1 dimension has a longer length from the origin than other dimensions, this means that ST_1 is more important than other indicators in influencing and being influenced by indicators. In the analysis of reorienting strategies (WO), dimensions WO_1 , WO_2 , WO_4 , and WO_5 are considered causes due to their positive status. As a result, these dimensions have a high effect on the effectiveness of other dimensions. In other words, dimensions WO_3 and WO_6 are considered disabled due to their negative position and have more influence. As can be seen in the table, WO_2 dimension has a longer length from the origin than other

dimensions, this means that WO_2 is more important than other indicators in influencing and being influenced by indicators. Also, among the dimensions of defensive strategies (WT), WT_1 , WT_2 and WT_3 are considered the cause due to their positive situation. As a result, these dimensions have a high effect on the effectiveness of other dimensions. In other words, WT_4 , WT_5 and WT_6 dimensions are considered disabled due to their negative situation and have more influence. As can be seen in the table, WT_2 dimension has a longer length from the origin than other dimensions, this means that WT_2 is more important than other indicators in influencing and being influenced by indicators.

Conclusion:

Strategies such as doing pathological study in Ahvaz municipality investment; designing and providing investment packages; increasing the positive interaction with the executive and necessary devices with the participation of other interested organizations for the promotion of services and performing tasks based on laws, regulations and guidelines delegated to the municipality; forecasting the incentive system to reduce the risk of projects; providing Cadastre and GIS; designing a database of investors and urban projects; setting up an investment facilitation team with the participation of departments related to the municipality; and identifying regular investment capacities related to inherent duties of the municipality are among the most important strategies in developing economic participation in Ahvaz Metropolis.

Keywords: Strategic planning, Economic participation, Urban management, Ahvaz City

مطالعات مدیریت راهبردی

Homepage: <https://www.smsjournal.ir>

10.22034/smsj.2024.414811.1927

مقاله پژوهشی

برنامه‌ریزی راهبردی توسعه مشارکت اقتصادی در مدیریت شهری کلان‌شهر اهواز

مجید گودرزی*، دانشیار، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
سابقه مقاله تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۱۳ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۰۱	پژوهش با هدف برنامه‌ریزی راهبردی توسعه مشارکت اقتصادی در مدیریت شهری کلان‌شهر اهواز تدوین شده است. این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی-توسعه‌ای و به لحاظ نوع، توصیفی-تحلیلی و پیمایشی است. داده‌های موردنیاز تحقیق با روش اسنادی، پیمایشی و مصاحبه با مردم و کارشناسان گردآوری شده است. جامعه آماری پژوهش، ۳۰ نفر از کارشناسان و خبرگان حوزه سرمایه‌گذاری و مشارکت است که با توجه به تعداد محدود، همه افراد جزء نمونه انتخاب شدند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از تکنیک تصمیم‌گیری چندمعیاره دیمتل فازی و با تلفیق آن در مدل SWOT استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که راهبردهای: مطالعه آسیب‌شناسی در حوزه سرمایه‌گذاری شهرداری اهواز؛ طراحی و ارائه بسته‌های سرمایه‌گذاری؛ افزایش تعامل مثبت با دستگاه‌های اجرایی و بسترسازی لازم با مشارکت سایر دستگاه‌های ذی‌صلاح جهت ارتقاء خدمات و انجام وظایفی که بر اساس قوانین، مقررات و دستورالعمل‌ها به شهرداری واگذار شده است؛ پیش‌بینی نظام تشویقی برای کاهش ریسک پروژه‌ها؛ تهیه کاداستر و GIS؛ طراحی بانک اطلاعات سرمایه‌گذاران و پروژه‌های شهری؛ تشکیل کارگروه تسهیل سرمایه‌گذاری با مشارکت دستگاه‌های مرتبط با دبیری شهرداری؛ و شناسایی ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری مرتبط با وظایف ذاتی شهرداری به ترتیب جزء اولویت‌دارترین راهبردها در توسعه مشارکت‌های اقتصادی در مدیریت شهری کلان‌شهر اهواز هستند.
واژه‌های کلیدی برنامه‌ریزی راهبردی، مشارکت اقتصادی، مدیریت شهری، شهر اهواز	
ایمیل نویسنده مسئول m.goodarzi@scu.ac.ir	

استناد به این مقاله: گودرزی، مجید (۱۴۰۴). برنامه‌ریزی راهبردی توسعه مشارکت اقتصادی در مدیریت شهری کلان‌شهر اهواز. مطالعات مدیریت راهبردی، ۱۶(۶۱)، ۸۷-۱۰۷.

۱. مقدمه

گسترده‌ی مفهوم مشارکت و تفسیرهای متعدد از آن، یکی از ویژگی‌های خاص این مفهوم است [۸]. سرجل^۱ (۱۹۷۰) خاطرنشان می‌سازد «مشارکت در بسیاری از کشورها مفهومی دل‌انگیز است، اما تقریباً، بیشتر افرادی که این اصطلاح را به کار می‌برند به‌طور متفاوتی درباره آن فکر می‌کنند» [۱۶]، به نظر هال^۲ (۲۰۰۷) تعارض بین دیدگاه‌های عمل‌گرایانه و دیدگاه‌های عمدتاً فلسفی از مشارکت، موجب شده که مفهوم مشارکت تبدیل به یک مفهوم چندوجهی و در طول زمان با معنای متفاوتی هویدا شود [۱۰].

بامطالعه سیر تکاملی جوامع بشری مشاهده می‌شود که پیشرفت و توسعه پایدار هنگامی میسر شده است که انسان‌ها در جریان زندگی خود با یکدیگر مشارکت و همکاری داشته‌اند. مشارکت از دو جهت تأثیر اساسی در فرایند برنامه‌ریزی و توسعه پایدار شهری دارد: نخست این‌که مشارکت یک ابزار لازم برای دستیابی به شناخت و تصمیم‌گیری درست محسوب می‌شود و دوم اینکه مشارکت تنها راه بهره‌گیری از امکانات طبیعی و انسانی شهر و شهروندان در جهت تحقق طرح‌های توسعه پایدار شهری است [۲۲].

برخورداری شهرداری اهواز از املاک و مستغلات فراوان و فراهم نبودن زمینه استفاده و سرمایه‌گذاری مشترک از این املاک باعث از دست رفتن منافع و منابع مالی زیادی در شهر شده است و روز به روز نیز بر فرسودگی یا تصاحب و خسارات افراد غیر به این املاک و مستغلات نیز افزوده می‌شود. با عنایت به موارد مذکور و با توجه به مشکلات شهری فراوان در شهر اهواز که هزینه‌های فراوانی را در جهت مرتفع نمودن آن‌ها می‌طلبد؛ لذا شهرداری اهواز با درآمد ناچیز که بخش اعظمی از آن (حدود ۷۰ درصد)، در جهت هزینه‌های جاری نیز صرف می‌شود؛ به تنهایی امکان غلبه بر مشکلات و توسعه مطلوب شهری را ندارد. به همین منظور پژوهش حاضر باهدف برنامه‌ریزی راهبردی توسعه مشارکت اقتصادی در مدیریت شهری کلان‌شهر اهواز تدوین شده است.

۲. مبانی نظری و پیشینه

شناسایی موضوعات استراتژیک و زمینه‌های تأثیرگذار بر توسعه و تحولات شهری یکی از موضوعات مهم در برنامه‌ریزی راهبردی است. از این‌رو شناسایی این موضوعات و نحوه تأثیرگذاری آن‌ها بر سازوکار شهر از اهمیت بالایی برخوردار است. با توجه به پیچیده شدن توسعه شهری، تعداد و تنوع شرایط تأثیرگذار در تحولات شهری به‌خصوص در دهه‌های اخیر بسیار زیاد شده است. بروز این وضعیت شناسایی موضوعات استراتژیک و به دنبال آن تحلیل و نتیجه‌گیری از آن‌ها را دشوار ساخته است. شکل دیگری که در این زمینه وجود دارد نابرابر بودن ارزش این موضوعات است، با توجه به شرایط خاص پدیده موردبررسی، هرکدام از این موضوعات به طریقی بر تحولات شهر و بعضاً منطقه وسیع‌تری از شهر تأثیر می‌گذارد و شدت این تأثیر نیز متفاوت است. مجموع عوامل مذکور سبب شده است تا استفاده از تکنیکی جهت ایجاد نظم و برقراری مناسبات ویژه میان مسائل استراتژیک جهت دستیابی به نتایج مطلوب ضرورت پیدا نماید، در این میان یکی از روش‌های اساسی و اثربخش استفاده از تحلیل راهبردی نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها است که در سال‌های اخیر بسیار موردتوجه قرار گرفته است. در راستای انجام این مکانیزم از مدل SWOT به‌منظور تعیین عوامل داخلی و خارجی تأثیرگذار بر توسعه مشارکت‌های اقتصادی بهره گرفته شده است.

امروزه بیش از نیمی از مردم جهان در شهرها زندگی می‌کنند [۳۹]. شهرنشینی، نیرویی توقف‌ناپذیر است؛ زیرا ما به سمت موقعیتی می‌رویم که در آن مناطق شهری این سیاره بیش از ۳ درصد از حجم زمین را می‌پوشانند [۳]. شهرنشینی در تمام ابعاد به‌سرعت در حال گسترش است و مدیران شهری با توجه به گسترش شهرنشینی و ضرورت داشتن شهرهایی ایمن، سبز و پاک، تلاش می‌کنند به انتظارات شهروندان و سازمان‌ها از شهر و مدیریت شهری پاسخ دهند و برای اداره شهر در فضای متحول شده امروزی، برنامه‌ریزی و فعالیت نمایند. ظرفیت ارائه خدمات شهری و مدیریت توسعه شهرها به اقتصاد، برنامه‌ریزی و مدیریت مالی بستگی دارد [۴].

در میان بخش‌های مختلف مدیریت شهری، تأمین منابع مالی و درآمدی شهرداری‌ها اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا از یک‌سو کسب درآمد شهرداری‌ها، تأثیر عمده‌ای در ارائه خدمات به شهروندان دارد و از سوی دیگر فقدان درآمد کافی نه تنها سبب ارائه ندادن خدمات ضروری در شهر می‌شود، بلکه اساساً اجرای تمامی طرح‌ها و برنامه‌های شهری را با مشکل مواجه می‌کند [۱۴]. همچنین عدم برخورداری از منابع مستمر و پایدار درآمدی، برنامه‌ریزی مالی و بودجه شهرداری‌ها را مختل و هزینه‌های رو به تزايد شهرداری‌ها در سال‌های آتی با مشکل مواجه خواهد شد [۲۶]؛ به گونه‌ای که برخی نظیر پیتز مارتین (۱۹۹۷) معتقد است که مهم‌ترین چالش مدیریت شهری در هزاره سوم، حول

^۱. Serjel

^۲. Hal

هزینه‌ها متمرکز خواهد بود و تحصیل درآمد، کانون سیاست‌گذاری‌ها در سطح مدیریت محلی قرار خواهد گرفت [۱۸]. اهمیت موضوع زمانی روشن می‌شود که بدانیم بیش از ۹۵ درصد از منابع مالی شهرداری‌ها از محل درآمدهای محلی درون شهرها تأمین می‌شود و وابستگی به کمک‌های بلاعوض دولتی کمتر از ۵ درصد است.

امروزه یکی از اصول توسعه پایدار شهری، رشد و گسترش فیزیکی شهر با معیارهای اصولی و منطقی است. توسعه پایدار شهری، توسعه‌ای مبتنی بر نیازهای واقعی و تصمیم‌گیری‌های عقلایی با در نظر گرفتن ملاحظات مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی محسوب می‌شود. در بین عوامل مؤثر بر توسعه فیزیکی شهر، درآمدهای پایدار است که در آن، میزان بهره‌مندی و دسترسی به درآمدهای پایدار، نوع و میزان توسعه شهری با برنامه را رقم خواهد زد [۲۴]. تأمین منابع مالی، یکی از مهم‌ترین وظایف نهادهای عمومی از قبیل شهرداری‌ها است. هرچند منابع مالی شهرداری‌ها به صورت‌های مختلف، قابل حصول هستند، اما همه آن‌ها از خصوصیات درآمدهای پایدار برخوردار نیستند. پایداری درآمدها مستلزم آن است که اولاً از استمرار نسبی برخوردار باشند و ثانیاً شرایط کیفی شهر را در معرض تهدید و تخریب قرار ندهند [۳۵].

یکی از شیوه‌های افزایش سرعت در توسعه اقتصادی، آبادانی و ایجاد اشتغال، جذب سرمایه و سرمایه‌گذاری در شهرهاست. علاوه بر این، جذب سرمایه‌گذاری می‌تواند به اصلاح نظام مدیریتی شهر و تبادل تجربیات اقتصادی و به‌کارگیری فناوری‌های نوین منجر شود. در مواجهه با مسائل و مشکلاتی که شهرها با آن درگیرند مانند انفجار جمعیت، بدی وضعیت رفت‌وآمد خودروها در خیابان‌ها و جاده‌ها، آلودگی‌ها و محیط‌زیست، سیل مهاجران روستایی، موج فزاینده حاشیه‌نشینی و صدها مسئله دیگر، برنامه‌های مشارکتی و سرمایه‌گذاری‌های خصوصی جایگاه ویژه‌ای در بین مدیران شهری دارد؛ زیرا شهرداری‌ها در اجرای پروژه‌های شهری با محدودیت بودجه مواجه‌اند. در این میان شهرداری کلان‌شهر اهواز، علی‌رغم دارا بودن فرصت‌های محیطی فراوان و املاک و مستغلات دارای قابلیت مناسب نتوانسته از مشارکت اقتصادی نخبگان ابزاری در جهت جذب سرمایه و سرمایه‌گذار استفاده نماید. این مهم به کیفیت اجرا و اتمام پروژه‌های عمرانی شهر هم دامن زده است؛ به‌طوری که اجرای پروژه‌های عمرانی سطح شهر با کیفیت نامناسب و تأخیری طولانی مدت صورت می‌گیرد و این خود ناشی از عدم جلب سرمایه‌گذاران و پیمانکاران دارای قابلیت مناسب است.

جدول ۱. پیشینه پژوهش‌های داخلی و خارجی

پیشینه پژوهش‌های داخلی		
نویسنده / نویسندگان	عنوان	نتایج
هیبتی و احمدی (۱۳۸۸)	مشارکت عمومی - خصوصی: نظام نوین تأمین مالی در واگذاری پروژه‌های زیرساختی دولت‌های مرکزی و محلی به بخش خصوصی	فراهم کردن زیرساخت‌های قانونی و فنی و تعامل نظام‌مند میان دولت و بخش خصوصی، جزء لاینفک موفقیت مشارکت‌هاست [۱۲].
رحمانی و مظهری (۱۳۹۰)	بررسی مشکلات، تأثیرات و روش‌های خصوصی‌سازی در معاونت خدمات شهری شهرداری مشهد	مهم‌ترین موانع خصوصی‌سازی از دیدگاه پیمانکاران را وجود بوروکراسی در انعقاد قراردادها و پرداخت حقوق، عدم اطمینان در سرمایه‌گذاری و پایین بودن مبلغ قراردادها می‌دانند. همچنین از دیدگاه مسئولین شهرداری، عدم توجه به کیفیت از سوی بخش خصوصی، عدم رعایت مسائل بهداشتی و عدم مهارت و تخصص پیمانکاران، از مهم‌ترین موانع خصوصی‌سازی می‌باشند. همچنین آن‌ها، بهترین روش‌های خصوصی‌سازی را مشارکت عمومی - خصوصی، قرارداد پیمانکاری و رقابت مدیریت‌شده، معرفی کرده‌اند [۲۹].
صادقی و همکاران (۱۳۹۳)	عوامل مؤثر بر مشارکت بخش خصوصی، به‌عنوان رهیافتی در تأمین منابع پایدار مالی پروژه‌های شهرداری	عواملی؛ مانند بهبود فضای کسب‌وکار و قوانین کارای تضمین‌کننده سود کارگذار خصوصی، باعث افزایش مشارکت بخش خصوصی در اجرای پروژه‌های شهری می‌شوند و متقابلاً، وجود بوروکراسی و نبود ظرفیت‌سازی‌های مناسب، روند کار را به تعویق می‌اندازد [۳۲].
میرباقری هیر و سلاخورزی (۱۳۹۵)	موانع جذب سرمایه‌گذاری در حوزه شهری (مورد مطالعه: استان لرستان)	وضعیت توسعه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری، وضعیت ریسک (عدم امنیت) سرمایه‌گذاری، نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری و وضعیت قوانین و مقررات سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان، تأثیر زیادی دارند [۱۹].
دانایی‌فرد و همکاران (۱۳۹۶)	شناسایی و اولویت‌بندی موانع توسعه مشارکت بخش خصوصی - دولتی	موانع اصلی عدم توسعه مشارکت بخش خصوصی - دولتی در پروژه‌های ملی به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از: موانع اقتصادی - مالی، موانع سیاسی، موانع قانونی، موانع ساختاری - نهادی، موانع فرآیندی، موانع

راهبردی، موانع اجرایی، موانع انسانی و موانع اجتماعی- فرهنگی؛ همچنین موانع فرعی عدم توسعه مشارکت بخش خصوصی دولتی در پروژه‌های ملی به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از: ناکارآمدی سیاست‌های پولی بانک مرکزی، مخدوش بودن وجهه بین‌المللی کشور، تغییر در قوانین و مقررات، فقدان نهادهای مالی قدرتمند، ظرفیت و مهارت پایین بخش دولتی برای مدیریت پروژه‌های مشارکت بخش خصوصی دولتی، خط‌مشی دولت در تأمین زیرساخت‌ها، فقدان نظارت مستمر بر مشخصات فنی پروژه‌های مشارکت بخش خصوصی دولتی، بی‌ثباتی مدیریت‌ها در بخش دولتی و انگیزه کم بخش خصوصی در شراکت با بخش دولتی است [۹].

رهنما و حجازی
جوشقانی (۱۳۹۶)

تأثیر اعتماد به شهرداری بر تمایل به سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در پروژه‌های مشارکتی شهرداری مشهد

شاخص‌های تمایلات همکاری جوانه، پیش‌بینی پذیری، اعتبار و صداقت، صلاحیت، کیفیت مدیریت و صراحت به‌عنوان عوامل مؤثر بر جلب اعتماد سرمایه‌گذاران به شهرداری شناخته شدند [۳۰].

پیشینه پژوهش‌های خارجی

نویسنده / نویسنده‌گان	عنوان	نتایج
لویز ^۱ (2005)	مشارکت بخش خصوصی چقدر می‌تواند به رشد اقتصادی در برزیل بینجامد	نه‌تنها مشارکت بخش خصوصی در تأمین مالی شهری موجب رشد اقتصادی شهر می‌شود، بلکه رشد اقتصادی نیز در دوره بعد باعث افزایش مشارکت عمومی خصوصی خواهد شد [۱۷].
ناسکو ^۲ (2006)	ساختار درآمد شهرداری‌های کشورهای در حال توسعه	وجود شفافیت در سازوکار قوانین یک عامل مهم در توسعه مشارکت بخش خصوصی و تعامل با شهرداری در تأمین مالی محلی می‌باشد [۲۳].
آلبرت ^۳ (2010)	موانع اصلی اجرای موفق مشارکت عمومی - خصوصی در پکن و هنگ‌کنگ	سه مانع: تأخیر زیاد در روند مذاکرات، نبود تجربه و مهارت کافی و تأخیر زیاد به دلیل مناقشات و مباحث سیاسی به ترتیب به‌عنوان موانع اصلی توسعه مشارکت در پکن بوده که مورد اول و سوم در هنگ‌کنگ نیز صادق بوده است [۱].
موریسی و آدموکردمانگ کول ^۴ (2012)	بررسی داده‌های سالیانه ۴۵ کشور در حال توسعه	سرمایه‌گذاری در کشورهایی با شاخص‌های حکمرانی خوب، بیشتر است و فساد و بی‌ثباتی سیاسی، مهم‌ترین موانع سرمایه‌گذاری هستند [۲۱].
بیسادا ^۵ (2013)	سرمایه‌گذاری در کشورهای ضعیف: بخش خصوصی به‌عنوان منابع طبیعی و ناسازگاری در آفریق	سرمایه‌گذاری خصوصی به‌شدت تحت تأثیر ریسک سلب مالکیت، درجه آزادی شهروندی و بوروکراسی قرار داشته و رشد اقتصادی نیز متأثر از ریسک سلب مالکیت و عدم پایداری به قراردادهای بلندمدت است. وی همچنین خاطرنشان می‌کند که خطر بروز جنگ‌های داخلی، چگونگی دیوانسالاری و بی‌اعتنایی به قراردادهای توسط دولت، نقش اساسی در عملکرد سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی دارند [۷].
آلبالات ^۶ و همکاران (2014)	عوامل تعیین‌کننده انتخاب نوع قرارداد و مشارکت بخش خصوصی در پروژه‌های زیرساختی آمریکا	مشارکت‌های بزرگ بخش خصوصی در پروژه‌های مستقل عملیاتی رخ می‌دهند، همچنین دولت‌ها با فشار بدهی زیاد، رغبت بیشتری به جذب سرمایه‌گذاری خصوصی دارند و بار مالیات زیاد و درآمدهای دولت از طریق مالیات از جذب مشارکت خصوصی می‌کاهد [۱].
شهیدول و سواپن ^۷ (2016)	چه کسانی مشارکت می‌کنند و چه کسانی مشارکت نمی‌کنند؟ مدل سازگاری از مشارکت اجتماعات محلی در کشورهای در حال توسعه	زمینه‌های سیاسی، اجتماعی و نهادی مشارکت در کشورهای در حال توسعه متفاوت است. بیشتر مدل‌های توسعه برای کشورهای توسعه‌یافته بوده، در حالی که واقعیات کشورهای در حال توسعه بسیار متفاوت است. در این کشورها سیستم‌های موازی از مدیریت‌ها و نیز انواعی از مشارکت‌های غیررسمی و رسمی را داریم. مردم رویه‌های غیررسمی مشارکت را کارآمدتر از رویه‌های رسمی می‌دانند. از نظر این محققان باید در طراحی مدل مشارکت شهروندان در این کشورها، از نظرات مردم بهره جست و با اصلاحات نهادی و سازمانی در مدیریت‌های محلی، مشارکت شهروندان را در فرایندهای رسمی برنامه‌ریزی قرار داد [۳۴].

۳. روش‌شناسی پژوهش

رویکرد حاکم بر این پژوهش، توسعه‌ای - کاربردی و روش تحقیق به شیوه توصیفی، تحلیلی و پیمایشی است. داده‌های موردنیاز تحقیق از طریق روش اسنادی، کتابخانه‌ای، پیمایشی و مصاحبه با مردم و کارشناسان گردآوری شده است. جامعه آماری پژوهش موردنظر

¹ Luiz

² Nascio

³ Albert

⁴ Morrissey and Udomkermongkol

⁵ Besada

⁶ Albalade

⁷ Shahidule and Swapan

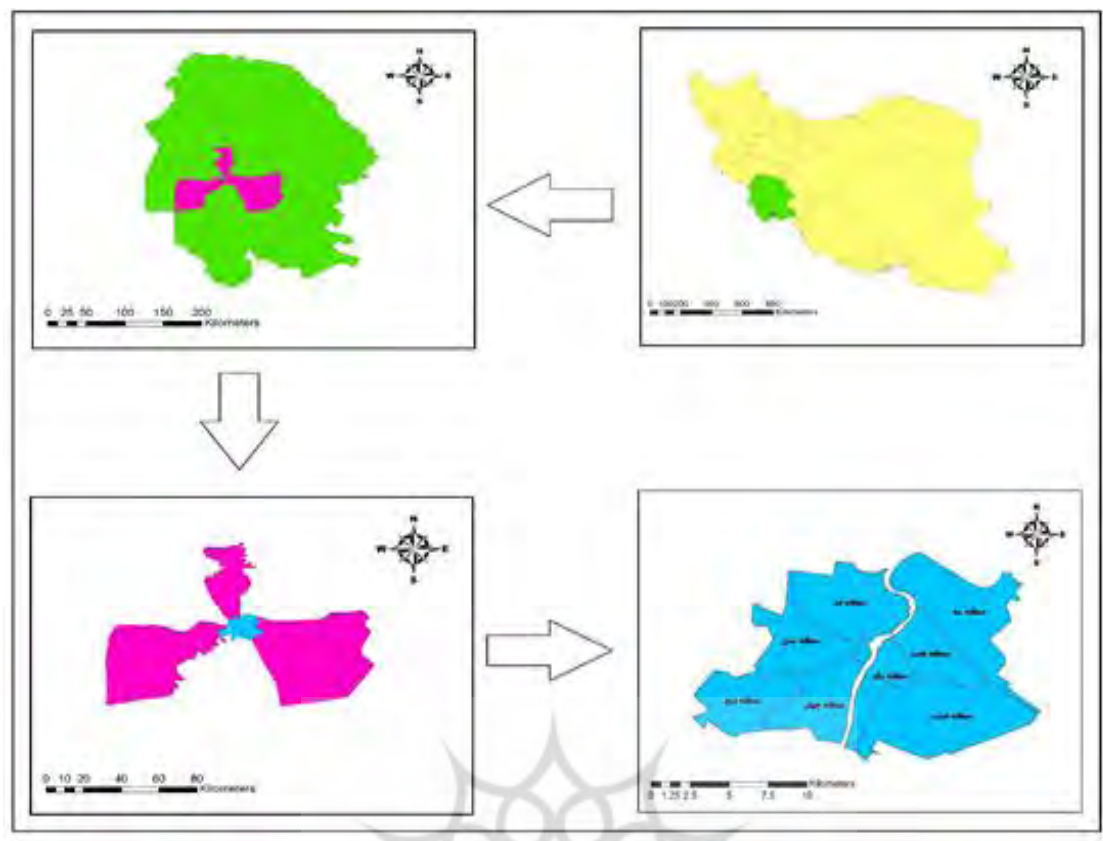
شامل ۳۰ نفر از کارشناسان و خبرگان حوزه سرمایه‌گذاری و مشارکت است که با توجه به تعداد محدود، همه افراد جزء نمونه انتخاب شدند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از تکنیک تصمیم‌گیری چندمعیاره دیمتل فازی و با تلفیق آن در مدل SWOT استفاده شده است. در این پژوهش برای ارائه راهبردهای توسعه مشارکت اقتصادی در مدیریت شهری، با استفاده از مدل بررسی و تجزیه و تحلیل موقعیت (مدل استراتژیک SWOT)، تلاش شده تا متناسب با ابعاد مختلف ویژگی‌های مشارکت اقتصادی و کلان‌شهر اهواز، مهم‌ترین استراتژی‌ها و سیاست‌های کارآمد و درنهایت بهترین استراتژی برای توسعه مشارکت اقتصادی در مدیریت شهری کلان‌شهر اهواز ارائه شود.

دیمتل فازی (FDEMATEL). دیمتل ابزاری مهم برای تجزیه و تحلیل سیستم است که توسط مرکز تحقیقات ژنو طراحی و توسعه یافت. روش دیمتل که از انواع روش‌های تصمیم‌گیری بر اساس مقایسه‌های زوجی است، با بهره‌مندی از قضاوت خبرگان در استخراج عوامل یک سیستم و ساختاردهی نظام‌مند به آن‌ها با به‌کارگیری اصول نظریه‌ی گراف‌ها، ساختاری سلسله‌مراتبی از عوامل موجود در سیستم همراه با روابط تأثیر و تأثر متقابل ارائه می‌دهد، به‌گونه‌ای که شدت اثر روابط مذکور را به‌صورت امتیاز عددی معین می‌کند [۳۷]. روش دیمتل جهت شناسایی و بررسی روابط متقابل بین معیارها و ساختن نگاشت روابط شبکه به کار گرفته می‌شود. از آنجا که گراف‌های جهت‌دار، روابط عناصر یک سیستم را بهتر می‌توانند نشان دهند، لذا دیمتل مبتنی بر نمودارهایی است که می‌تواند عوامل درگیر را به دو گروه علت و معلول تقسیم کند و رابطه میان آن‌ها را به‌صورت یک مدل ساختاری قابل‌درک درآورد [۱۵]. مزیت این روش نسبت به روش تحلیل شبکه‌ای، روشنی و شفافیت آن در انعکاس ارتباطات متقابل میان مجموعه‌دهی وسیعی از اجزاء است. به‌طوری که متخصصان قادرند با تسلط بیشتری به بیان نظرات خود در رابطه با اثرات (جهت و شدت اثرات) میان عوامل بپردازند [۱۱]. درواقع برتری این روش استفاده از بازخورد روابط است به‌گونه‌ای که هر عنصر می‌تواند بر کلیه‌ی عناصر هم‌سطح، سطوح بالاتر و پایین‌تر از خود اثر گذاشته و در مقابل نیز از هر یک از آن‌ها اثر بپذیرد. اهمیت و وزن عوامل نیز در نهایت با تمامی عوامل موجود یا به عبارتی کل مدل تعیین می‌شود. لازم به ذکر است که ماتریس حاصل از دیمتل (ماتریس ارتباطات داخلی)، درواقع تشکیل‌دهنده بخشی از سوپر ماتریس است. به عبارتی روش دیمتل به‌طور مستقل عمل نمی‌کند، بلکه زیرسیستمی از سیستم بزرگ‌تری چون ANP است.

این شیوه که از انواع روش‌های تصمیم‌گیری بر پایه مقایسه‌های زوجی است، با بهره‌گیری از نظرات خبرگان در استخراج عوامل یک سیستم، ساختاردهی نظام‌مند به آن‌ها و با به‌کارگیری اصول نظریه گراف، ساختاری سلسله‌مراتبی از عوامل موجود در سیستم همراه با روابط تأثیرگذاری و تأثیرپذیری متقابل عناصر مذکور فراهم می‌آورد؛ به‌گونه‌ای که شدت اثر روابط مذکور به‌صورت کمی مشخص می‌شود [۵]. این نمودارها، رابطه وابستگی میان عناصر یک سیستم را به تصویر می‌کشند، به‌طوری که اعداد روی هر نمودار، بیانگر شدت تأثیر یک عنصر بر عنصر دیگر است. از این‌رو، این روش می‌تواند رابطه‌های میان عناصر را به یک مدل ساختاری قابل‌درک از سیستم تبدیل کند [۲۸]. این رویکرد با این عقیده ایجاد شد که استفاده مناسب از روش‌های پژوهش علمی، می‌تواند ساختار پیچیده مسائل را بهبود بخشد و در شناسایی راه‌حل‌های عملی با ساختار سلسله‌مراتبی مشارکت کند [۳۸].

معرفی محدوده مورد مطالعه. شهر اهواز مرکز استان خوزستان است که از نظر جغرافیایی بین ۴۹ درجه و ۱۱ دقیقه طول شرقی تا ۳۱ درجه و ۵۰ دقیقه عرض شمالی قرار دارد. این شهر با مساحت ۲۲۰ کیلومتر مربع، دومین شهر وسیع ایران پس از تهران است. شهر اهواز از شمال به شهرهای شبیان، ویس، ملاثانی، شوشتر، دزفول و شوش، از شرق به شهرستان رامهرمز، از غرب به شهر حمیدیه و دشت آزادگان و از جنوب به شهرهای شادگان، بندر ماهشهر، خرمشهر و آبادان محدود می‌شود. وسعت این شهر در محدوده قانونی شهری، ۲۲۲ کیلومتر مربع، در محدوده خدماتی ۳۰۰ کیلومتر مربع و در محدوده استحفاظی ۸۹۵ کیلومتر مربع است. شهر اهواز تا سال ۱۳۹۰، هشت منطقه شهرداری داشت که هریک ۳ یا ۴ ناحیه را شامل می‌شد. در سال ۱۳۹۱، منطقه ۵ از دیگر مناطق شهری جدا و شهر اهواز به ۷ منطقه شهری تقسیم شد [۱۳]. منطقه ۴ نیز در سال ۱۳۹۶ به دو منطقه تبدیل شد. در حال حاضر این شهر ۸ منطقه شهری دارد که در شکل (۱)، موقعیت آن به تفکیک مناطق آمده است.

قلمرو زمانی این پژوهش که داده‌های تحقیق در آن بازه جمع‌آوری، طبقه‌بندی و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت، از فروردین ۱۴۰۲ تا شهریور همین سال بوده است.

شکل ۱. موقعیت جغرافیایی شهر اهواز در شهرستان، استان و کشور

۴. یافته‌های پژوهش

۴-۱. توزیع فراوانی ویژگی‌های پاسخگویان

جدول ۲. توزیع فراوانی ویژگی‌های پاسخگویان

متغیر	گروه	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۲۱	۷۰
	زن	۹	۳۰
تحصیلات	کارشناسی	۶	۲۰
	کارشناسی ارشد	۱۳	۴۳/۳
	دکتری	۱۱	۳۶/۷
تخصص	اقتصاد	۱۳	۴۳/۳
	مدیریت	۱۱	۳۶/۷
	حسابداری	۶	۲۰
نوع شغل	هیأت علمی	۹	۳۰
	شهرداری اهواز	۱۷	۵۶/۶
	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی خوزستان	۲	۶/۷
	استانداری خوزستان	۲	۶/۷

۴-۲. تعیین عوامل داخلی و خارجی تأثیرگذار بر توسعه مشارکت‌های اقتصادی (ماتریس ابعاد SWOT)

تعداد عوامل داخلی ۱۷ عامل تعیین شد؛ که از این تعداد، ۳ عامل به‌عنوان نقاط قوت و ۱۴ عامل به‌عنوان نقاط ضعف مشارکت‌های اقتصادی شناخته شدند. تعداد عوامل خارجی ۱۵ عامل تعیین شده‌اند که از این تعداد، ۸ عامل به‌عنوان فرصت‌های مشارکت‌های اقتصادی

و ۷ عامل به‌عنوان تهدید شناخته شدند. جداول (۳) و (۴)، ماتریس ارزیابی وضع موجود مشارکت‌های اقتصادی در استان خوزستان را نشان می‌دهد.

جدول ۳. ماتریس ارزیابی وضع موجود عوامل داخلی مشارکت‌های اقتصادی

عوامل داخلی (IFE): نقاط قوت (S) و نقاط ضعف (W)	
S1: وجود شیوه‌نامه سرمایه‌گذاری و مشارکت شهرداری اهواز	نقاط قوت
S2: جود معاونت سرمایه‌گذاری در ساختار تشکیلاتی شهرداری اهواز	
S3: تجربه شناسایی ریسک‌های سرمایه‌گذاری در اهواز	
W1: عدم ثبات مدیریتی	نقاط ضعف
W2: عدم وجود نظام انتصابات	
W3: کمبود زمین شش‌دانگ مناسب در تملک شهرداری (عدم وجود زمین طلق)	
W4: عدم استفاده از روش‌های مختلف در جذب سرمایه‌گذار	
W5: عدم کارایی شیوه‌نامه سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های اقتصادی	
W6: تجربه ناموفق سرمایه‌گذارهای قبلی و حس کم اعتمادی سرمایه‌گذاران	
W7: فقدان مطالعات جامع فرصت‌های سرمایه‌گذاری	
W8: مشارکت گریز بودن فرآیندهای سرمایه‌گذاری در شهرداری اهواز	
W9: نبود بانک اطلاعاتی مناسب از سرمایه‌گذاران در حوزه‌های مختلف	
W10: نارسایی فرآیندهای روابط اداری بین بخشی در شهرداری اهواز	
W11: اطلاع‌رسانی ناکافی از وجود معاونت (ساختار سازمانی) مرتبط با سرمایه‌گذاری در شهرداری	
W12: نارسایی ساختار کنونی معاونت در توسعه سرمایه‌گذاری	
W13: عدم وجود مستندات فرآیندها و دستورالعمل‌های سرمایه‌گذاری (نحوه گردش کار)	
W14: عدم آموزش‌های تخصصی متناسب در جذب سرمایه‌گذار	

جدول ۴. ماتریس ارزیابی وضع موجود عوامل خارجی مشارکت‌های اقتصادی

عوامل خارجی (EFE): فرصت‌ها (O) و تهدیدها (T)	
O1: وجود سرمایه‌گذار بخش خصوصی در سطح شهر	فرصت‌ها
O2: استفاده از شیوه‌های مختلف در تأمین مالی (اوراق مشارکت، صکوک، اوراق بهادار، ...)	
O3: برند صنعتی - نفتی اهواز باوجود مراکز ستادی مناطق نفت‌خیز جنوب، پالایشگاه‌ها، صنایع فولاد، نورد و ...	
O4: برخورداری از میراث تاریخی ارزشمند، جاذبه‌های آثار بجای مانده از دوران جنگ تحمیلی و عرصه‌های طبیعی مناسب برای توسعه گردشگری استان	
O5: وجود تأثیرگذار رودخانه کارون بر شهر اهواز	
O6: نزدیکی به منطقه آزاد اروند و سایر بنادر	
O7: زیست پذیر بودن شهر اهواز در شب	
O8: وجود ملاکین بزرگ در شهر اهواز	
T1: وجود چاه‌ها و تأسیسات نفتی و حرایم آن‌ها در مناطق شهری و اطراف شهر	تهدیدها
T2: فقدان هماهنگی نهادهای سرمایه‌گذاری در استان	
T3: فقدان قوانین	
T4: تأثیرگذاری فشارهای فراقسیمیون‌های سیاسی موجود در شهر و سازمان‌های شهری	
T5: بی‌ثباتی اقتصادی	
T6: آلودگی هوا (مانند ریز گرد و ...)	
T7: بالا بودن سطح آب‌های زیرزمینی	

در ادامه در جهت تعیین میزان اهمیت و تعیین رتبه عوامل از نظر ۳۰ کارشناس بهره گرفته شده است. با ارائه نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید به کارشناسان از آنان خواسته شده که میزان اهمیت و رتبه هرکدام از این عوامل را در راستای توسعه مشارکت‌های اقتصادی در کلان‌شهر اهواز را بیان کنند.

در گام بعدی پس از شناسایی و طبقه‌بندی عوامل داخلی و خارجی، در ستون اول، مهم‌ترین قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای فرا روی سیستم نام‌برده می‌شوند. در ستون دوم (وزن)، به هریک از این عوامل و بر اساس اثر احتمالی آن‌ها بر موقعیت استراتژیک فعلی سیستم (بر اساس نتایج یافته‌های حاصل از شناخت و تجزیه و تحلیل وضع موجود) وزنی از یک (مهم‌ترین) تا صفر (بی‌اهمیت‌ترین) داده می‌شود. برای این منظور پرسشنامه‌ای تهیه و در اختیار کارشناسان قرار گرفت، از آن‌ها خواسته شد شدت و اهمیت هر یک از نقاط را مشخص کنند، در نهایت میانگین نظرات گرفته شد و وزن هر نقطه محاسبه گردید. هرچقدر وزن بیشتر باشد، تأثیر بر موقعیت کنونی و آینده آن سیستم بیشتر خواهد بود (جمع ستون دو بدون توجه به تعداد عوامل، یک است). در ستون سوم (درجه‌بندی)، به هر عامل و بر اساس اهمیت و موقعیت کنونی سیستم به آن عامل خاص امتیازی از چهار (واکنش بسیار عالی) تا یک (واکنش بسیار بد)، بر اساس نتایج حاصل از پرسشنامه تعلق می‌گیرد، در این مرحله نیز میانگین نظرات کارشناسان گرفته شد. این درجه‌بندی نشان می‌دهد که سیستم به هریک از عوامل چگونه پاسخ می‌دهد. در ستون چهارم (نمره نهایی) وزن را در درجه هر عامل (ستون دو ضرب در ستون سه) تا به این وسیله نمره نهایی آن را به دست آوریم. سرانجام، امتیازات وزنی تمام عوامل خارجی و داخلی در ستون چهار را به‌طور جداگانه با یکدیگر جمع می‌زنیم و نمره نهایی کل را محاسبه می‌کنیم. امتیاز وزنی کل نشان می‌دهد که سیستم چگونه به عوامل و نیروهای موجود و بالقوه در محیط بیرونی‌اش پاسخ می‌دهد.

جدول ۵. خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل درونی

عوامل داخلی (IFE): نقاط قوت (S) و نقاط ضعف (W)	وزن	رتبه	امتیاز نهایی
S1: وجود شیوه‌نامه سرمایه‌گذاری و مشارکت شهرداری اهواز	۰/۳۳۵	۳/۷۵	۱/۲۶
S2: وجود معاونت سرمایه‌گذاری در ساختار تشکیلاتی شهرداری اهواز	۰/۳۴۸	۳/۸۹	۱/۳۵
S3: تجربه شناسایی ریسک‌های سرمایه‌گذاری در اهواز	۰/۳۱۷	۳/۵۵	۱/۱۳
جمع	۱/۰۰۰	۱۱/۱۹	۳/۷۴
W1: عدم ثبات مدیریتی	۰/۰۷۷	۳/۸۴	۰/۲۹۶
W2: عدم وجود نظام انتصابات	۰/۰۷۶	۳/۷۹	۰/۲۸۸
W3: کمبود زمین شش‌دانگ مناسب در تملک شهرداری (عدم وجود زمین طلق)	۰/۰۷۴	۳/۷۲	۰/۲۷۷
W4: عدم استفاده از روش‌های مختلف در جذب سرمایه‌گذار	۰/۰۷۳	۳/۶۵	۰/۲۶۷
W5: عدم کارایی شیوه‌نامه سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های اقتصادی	۰/۰۶۷	۳/۳۶	۰/۲۲۶
W6: تجربه ناموفق سرمایه‌گذارهای قبلی و حس کم اعتمادی سرمایه‌گذاران	۰/۰۷۸	۳/۹۲	۰/۳۰۸
W7: فقدان مطالعات جامع فرصت‌های سرمایه‌گذاری	۰/۰۷۱	۳/۵۸	۰/۲۵۷
W8: مشارکت گریز بودن فرآیندهای سرمایه‌گذاری در شهرداری اهواز	۰/۰۷۸	۳/۸۹	۰/۳۰۳
W9: نبود بانک اطلاعاتی مناسب از سرمایه‌گذاران در حوزه‌های مختلف	۰/۰۶۵	۳/۲۹	۰/۲۱۷
W10: نارسایی فرآیندهای روابط اداری بین بخشی در شهرداری اهواز	۰/۰۷۴	۳/۶۹	۰/۲۷۳
W11: اطلاع‌رسانی ناکافی از وجود معاونت (ساختار سازمانی) مرتبط با سرمایه‌گذاری در شهرداری	۰/۰۶۸	۳/۴۳	۰/۲۳۶
W12: نارسایی ساختار کنونی معاونت در توسعه سرمایه‌گذاری	۰/۰۷۲	۳/۶۱	۰/۲۶۱
W13: عدم وجود مستندات فرآیندها و دستورالعمل‌های سرمایه‌گذاری (نحوه گردش کار)	۰/۰۶۲	۳/۱۱	۰/۱۹۴
W14: عدم آموزش‌های تخصصی متناسب در جذب سرمایه‌گذار	۰/۰۶۰	۳/۰۱	۰/۱۸۲
جمع	۱/۰۰۰	۴۹/۸۹	۳/۵۸۵

نقاط قوت

نقاط ضعف

طبق ماتریس عوامل داخلی، S2 یعنی «وجود معاونت سرمایه‌گذاری در ساختار تشکیلاتی شهرداری اهواز»، با امتیاز نهایی ۱/۳۵، به‌عنوان مهم‌ترین نقاط قوت و S3 یعنی «تجربه شناسایی ریسک‌های سرمایه‌گذاری در اهواز» با امتیاز نهایی ۱/۱۳، به‌عنوان کم‌اهمیت‌ترین نقطه‌ی قوت در زمینه‌ی مشارکت‌های اقتصادی مطرح شده است. در نقاط ضعف W6 یعنی «ناموفق سرمایه‌گذارهای قبلی و حس کم اعتمادی سرمایه‌گذاران» با امتیاز نهایی ۰/۳۰۸، به‌عنوان مهم‌ترین ضعف مطرح است، همچنین W14 یعنی «عدم آموزش‌های تخصصی متناسب در جذب سرمایه‌گذار» به‌عنوان کم‌اهمیت‌ترین نقطه‌ی ضعف با امتیاز ۰/۱۸۲ در ماتریس عوامل داخلی مطرح است. از آنجاکه مجموع

امتیاز نهایی قوت ۳/۷۴، بیشتر از مجموع امتیاز نهایی ضعف با ۳/۵۸ بوده است، می‌توان گفت نقاط قوت نسبتاً مناسبی پیش روی مشارکتهای اقتصادی وجود دارد.

جدول ۷. خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل بیرونی

نمره نهایی	رتبه	وزن	عوامل خارجی (EFE): فرصت‌ها (O) و تهدیدها (T)
۰/۳۶۰	۲/۷۶	۰/۱۳۰	O1: وجود سرمایه‌گذار بخش خصوصی در سطح شهر
۰/۴۱۶	۲/۹۷	۰/۱۴۰	O2: استفاده از شیوه‌های مختلف در تأمین مالی (اوراق مشارکت، صکوک، اوراق بهادار، ...)
۰/۴۵۴	۳/۱	۰/۱۴۶	O3: برند صنعتی - نفتی اهواز با وجود مراکز ستادی مناطق نفت‌خیز جنوب، پالایشگاه‌ها، صنایع فولاد، نورد و ...
۰/۲۷۰	۲/۳۹	۰/۱۱۳	O4: برخورداری از میراث تاریخی ارزشمند، جاذبه‌های آثار بجای مانده از دوران جنگ تحمیلی و عرصه‌های طبیعی مناسب برای توسعه گردشگری استان
۰/۲۴۳	۲/۲۷	۰/۱۰۷	O5: وجود تأثیرگذار رودخانه کارون بر شهر اهواز
۰/۳۰۷	۲/۵۵	۰/۱۲۰	O6: نزدیکی به منطقه آزاد اروند و سایر بنادر
۰/۲۵۲	۲/۳۱	۰/۱۰۹	O7: زیست پذیر بودن شهر اهواز در شب
۰/۳۷۸	۲/۸۳	۰/۱۳۴	O8: وجود ملاکین بزرگ در شهر اهواز
۲/۶۸۰	۲۱/۱۸	۱	جمع
۰/۲۸۷	۲/۲۷	۰/۱۲۶	T1: وجود چاه‌ها و تأسیسات نفتی و حرایم آن‌ها در مناطق شهری و اطراف شهر
۰/۴۱۸	۲/۷۴	۰/۱۵۲	T2: فقدان هماهنگی نهادهای سرمایه‌گذاری در استان
۰/۳۵۶	۲/۵۳	۰/۱۴۱	T3: فقدان قوانین
۰/۴۸۸	۲/۹۶	۰/۱۶۵	T4: تأثیرگذاری فشارهای فراکسیون‌های سیاسی موجود در شهر و سازمان‌های شهری
۰/۳۷۹	۲/۶۱	۰/۱۴۵	T5: بی‌ثباتی اقتصادی
۰/۳۴۰	۲/۴۷	۰/۱۳۷	T6: آلودگی هوا (مانند ریز گرد‌ها و ...)
۰/۳۱۸	۲/۳۹	۰/۱۳۳	T7: بالا بودن سطح آب‌های زیرزمینی
۲/۵۸۵	۱۷/۹۷	۱/۰۰۰	جمع

فرصت‌ها

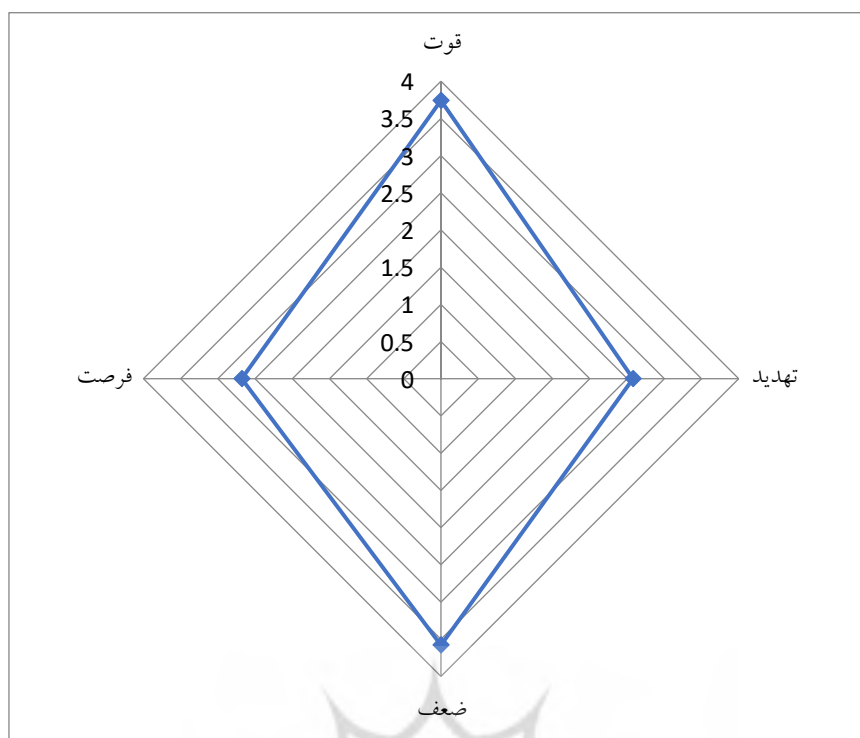
تهدیدها

طبق نظرات پاسخگویان و محاسبات انجام‌شده O3 یعنی «برند صنعتی - نفتی اهواز با وجود مراکز ستادی مناطق نفت‌خیز جنوب، پالایشگاه‌ها، صنایع فولاد، نورد و ...»، با امتیاز نهایی ۰/۴۵۴، مهم‌ترین فرصت و O5 «وجود تأثیرگذار رودخانه کارون بر شهر اهواز»، با امتیاز نهایی ۰/۲۴۳، کم‌اهمیت‌ترین فرصت پیش روی مشارکتهای اقتصادی در اهواز مطرح است؛ در میان تهدیدات T4 «تأثیرگذاری فشارهای فراکسیون‌های سیاسی موجود در شهر و سازمان‌های شهری» با امتیاز نهایی ۰/۴۸۸، مهم‌ترین تهدید و T1 یعنی «وجود چاه‌ها و تأسیسات نفتی و حرایم آن‌ها در مناطق شهری و اطراف شهر» به‌عنوان ضعیف‌ترین تهدید در زمینه‌ی مشارکت اقتصادی در اهواز با امتیاز ۰/۲۸۷ مطرح است.

در ادامه در راستای ارزیابی عوامل بیرونی و درونی در شهر اهواز بر اساس نمره نهایی پرداخته می‌شود. بدین منظور صرف‌نظر از تعداد عواملی که در ماتریس ارزیابی عوامل گنجانده می‌شود، مجموع نمره‌های نهایی برای شهر بین ۱ تا ۴ خواهد بود. اگر مجموع نمره‌های نهایی کمتر از ۲.۵ باشد، به این معنی است که شهر از نظر این عوامل دچار ضعف است و اگر این نمره بیش از ۲.۵ باشد، بیانگر این است که شهر از نظر عوامل مذکور دارای قوت می‌باشد.

جدول ۷. مجموع نمره نهایی عوامل بیرونی و درونی

نمره‌های نهایی عوامل درونی	قوت	۳/۷۴
نمره‌های نهایی عوامل بیرونی	ضعف	۳/۵۸
نمره‌های نهایی عوامل بیرونی	فرصت	۲/۶۸
نمره‌های نهایی عوامل بیرونی	تهدید	۲/۵۸

شکل ۲. نمودار بررسی تطبیقی SWOT از نقاط قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها

جدول ۸. استراتژی‌های توسعه داده‌شده مشارکت‌های اقتصادی با توجه با فاکتورهای شناسایی‌شده

عوامل مرتبط با راهبرد	راهبردهای تنوع (ST)	عوامل مرتبط با راهبرد	راهبردهای تهاجمی (SO)
ST1: S ₁ , S ₂ , S ₃ , T ₁	ST1: افزایش تعامل مثبت با دستگاه‌های اجرایی و بسترسازی لازم با مشارکت سایر دستگاه‌های ذی‌صلاح جهت ارتقا خدمات شهری	SO1: S ₁ , S ₃ , O ₁ SO2: S ₂ , O ₄	SO1: طراحی و ارائه بسته‌های سرمایه‌گذاری SO2: اصلاح و مرمت و مطالعه بافت‌های تاریخی با رویکرد سرمایه‌گذاری
ST2: S ₁ , S ₂ , S ₃ , T ₁	ST2: بازنگری شیوه‌نامه برای جلب همکاری نهادهای سرمایه‌گذاری استان در پروژه‌های شهرداری	SO3: S ₁ , O ₅ , O ₇ SO4: S ₁ , S ₃ , O ₁ SO5: S ₁ , S ₂ , S ₃ , O ₇	SO3: توسعه گردشگری آبی کارون SO4: مطالعه آسیب‌شناسی در حوزه سرمایه‌گذاری شهرداری اهواز SO5: مطالعه فرصت‌های سرمایه‌گذاری مرتبط با زیست‌پذیر بودن شبانه اهواز
ST3: S ₂ , T ₃	ST3: قضاییه و ... برای صیانت از تصمیم‌گیری‌های کارشناسی شهرداری	ST4: پیش‌بینی نظام تشویقی برای کاهش ریسک پروژه‌ها	
ST4: S ₃ , T ₄	ST5: ایجاد باور داخلی برای جذب سرمایه‌گذاری در مجموعه مدیریت شهرداری اهواز		
ST5: S ₁ , S ₂ , S ₃ , T ₅			
عوامل مرتبط با راهبرد	راهبردهای تدافعی (WT)	عوامل مرتبط با راهبرد	راهبردهای بازنگری (WO)
WT1: W ₅ , T ₃	WT1: بازنگری شیوه‌نامه متناسب با شیوه‌های مختلف در تأمین مالی و توانمندی‌های موجود در نفت، منطقه آزاد و کارون	WO1: W ₁ , W ₂ , O ₁ WO2: W ₃ , O ₈ WO3: W ₄ , O ₁ , O ₂	WO1: ساماندهی نظام عزل و نصب در شهرداری و معاونت مشارکت‌ها WO2: تهیه کاداستر و GIS WO3: استفاده از شیوه‌های مختلف در تأمین مالی پروژه‌ها و روش‌های مختلف جذب سرمایه‌گذار
WT2: تشکیل کارگروه تسهیل سرمایه‌گذاری با مشارکت دستگاه‌های مرتبط با دبیری شهرداری			

عوامل مرتبط با راهبرد	راهبردهای تنوع (ST)	عوامل مرتبط با راهبرد	راهبردهای تهاجمی (SO)
WT₂: W ₅ , T ₁	WT₃: شناسایی ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری مرتبط با وظایف ذاتی شهرداری WT₄: فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی سرمایه‌گذاری WT₅: بازنگری ساختاری و فرایندی حوزه مشارکتی و سرمایه‌گذاری شهرداری WT₆: بازنگری نظام آموزش و صلاحیت‌های حرفه‌ای کارکنان شهرداری در حوزه مشارکت‌ها	WO₄: W ₅ , O ₃ , O ₄ , O ₅ , O ₆ , O ₇ , O ₈ , O ₉	WO₄: تصویب الحاقیه شیوه‌نامه متناسب جهت جذب سرمایه‌گذار با تأکید بر اولویت دادن به برندهای خاص ملی / بین‌المللی و یا سرمایه‌گذاران کلان و توانمندی‌های موجود در نفت، منطقه آزاد و کارون WO₅: طراحی بانک اطلاعات سرمایه‌گذاران و پروژه‌های شهری WO₆: تقویت نظام مناسب حرفه‌ای شراکت محور
WT₄: W ₉ , T ₁		WO₅: W ₇ , W ₆ , W ₉ , O ₁ , O ₄ , O ₅ , O ₆	
WT₅: W ₁₀ , W ₁₂ , W ₁₃ , T ₃		WO₆: W ₁₄ , O ₁ , O ₂	
WT₆: W ₁₄ , T ₃			

۳-۴. **تعیین استراتژی‌ها.** در این مرحله، نقاط قوت داخلی و فرصت‌های خارجی، نقاط ضعف داخلی و فرصت‌های خارجی، نقاط قوت داخلی و تهدیدهای خارجی و نقاط ضعف داخلی و تهدیدهای خارجی با یکدیگر مقایسه شدند و از نتیجه آن‌ها چند نوع استراتژی حاصل می‌شود که عبارت‌اند از:

(۱) استراتژی نوع اول (تهاجمی) (SO)

راهبردهای حداکثر استفاده از فرصت‌های محیطی با به‌کارگیری نقاط قوت سازمان؛

(۲) استراتژی نوع دوم (تنوع) (ST)

راهبردهای استفاده از نقاط قوت سازمان برای جلوگیری از مواجهه با تهدیدها؛

(۳) استراتژی نوع سوم (بازنگری) (WO)

راهبردهای استفاده از مزیت‌های بالقوه‌ای که در فرصت‌های محیطی نهفته است، برای جبران نقاط ضعف موجود در سازمان؛

(۴) استراتژی نوع چهارم (تدافعی) (WT)

راهبردهایی برای به حداقل رساندن زیان‌های ناشی از تهدیدها و نقاط ضعف.

۴-۴. **تعیین روابط علی شاخص‌های SWOT با DEMATEL فازی**

در این بخش به یافته‌های روابط علت و معلولی بین شاخص‌های ابعاد چهارگانه می‌پردازیم:

جدول ۹. اهمیت و تأثیرگذاری معیارهای ابعاد محیط داخلی ماتریس ارزیابی SWOT

رتبه	اعداد قطعی		شاخص‌ها	نوع رابطه
	$(\tilde{D}_i - \tilde{R}_i)^{def}$	$(\tilde{D}_i + \tilde{R}_i)^{def}$		
۲	۰/۶۴۴	۴/۴۶۱	S1: وجود شیوه‌نامه سرمایه‌گذاری و مشارکت شهرداری اهواز	علت
۱	۰/۶۵۳	۴/۵۶۵	S2: جود معاونت سرمایه‌گذاری در ساختار تشکیلاتی شهرداری اهواز	علت
۳	-۰/۱۰۶	۴/۳۳۹	S3: تجربه شناسایی ریسک‌های سرمایه‌گذاری در اهواز	معلول
۳	۰/۷۷۸	۴/۲۰۷	W1: عدم ثبات مدیریتی	علت
۴	۰/۶۳۱	۴/۱۲۹	W2: عدم وجود نظام انتصابات	علت

رتبه	اعداد قطعی		شاخص‌ها	نوع رابطه
	$(\bar{D}_i - \bar{R}_i)^{def}$	$(\bar{D}_i + \bar{R}_i)^{def}$		
۵	۰/۶۲۶	۳/۸۳۸	W3: کمبود زمین شش‌دانگ مناسب در تملک شهرداری (عدم وجود زمین طلق)	علت
۷	۰/۵۹۵	۳/۶۷۹	W4: عدم استفاده از روش‌های مختلف در جذب سرمایه‌گذار	علت
۱۱	-۰/۱۱۲	۳/۷۹۲	W5: عدم کارایی شیوه‌نامه سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های اقتصادی	معلول
۱	۰/۸۵۵	۴/۴۹۱	W6: تجربه ناموفق سرمایه‌گذارهای قبلی و حس کم اعتمادی سرمایه‌گذاران	علت
۹	-۰/۱۰۶	۳/۹۹۲	W7: فقدان مطالعات جامع فرصت‌های سرمایه‌گذاری	معلول
۲	۰/۷۹۳	۴/۳۲۷	W8: مشارکت گریز بودن فرآیندهای سرمایه‌گذاری در شهرداری اهواز	علت
۱۲	-۰/۱۲۶	۳/۵۵۹	W9: نبود بانک اطلاعاتی مناسب از سرمایه‌گذاران در حوزه‌های مختلف	معلول
۶	۰/۶۰۷	۳/۸۳۴	W10: نارسایی فرآیندهای روابط اداری بین بخشی در شهرداری اهواز	علت
۱۰	-۰/۱۰۷	۳/۸۶۱	W11: اطلاع‌رسانی ناکافی از وجود معاونت (ساختار سازمانی) مرتبط با سرمایه‌گذاری در شهرداری	معلول
۸	۰/۵۰۰	۳/۵۶۲	W12: نارسایی ساختار کنونی معاونت در توسعه سرمایه‌گذاری	علت
۱۳	-۰/۱۵۲	۳/۳۱۳	W13: عدم وجود مستندات فرآیندها و دستورالعمل‌های سرمایه‌گذاری (نحوه گردش کار)	معلول
۱۴	-۰/۱۶۰	۳/۱۷۸	W14: عدم آموزش‌های تخصصی متناسب در جذب سرمایه‌گذار	معلول

جدول ۱۰. اهمیت و تأثیرگذاری معیارهای ابعاد محیط خارجی ماتریس ارزیابی SWOT

رتبه	اعداد قطعی		شاخص‌ها	نوع رابطه
	$(\bar{D}_i - \bar{R}_i)^{def}$	$(\bar{D}_i + \bar{R}_i)^{def}$		
۴	۰/۴۵۱	۴/۰۳۳	O1: وجود سرمایه‌گذار بخش خصوصی در سطح شهر	علت
۲	۰/۵۶۸	۴/۲۷۰	O2: استفاده از شیوه‌های مختلف در تأمین مالی (اوراق مشارکت، صکوک، اوراق بهادار و ...)	علت
۱	۰/۶۰۳	۴/۵۱۹	O3: برند صنعتی - نفتی اهواز باوجود مراکز ستادی مناطق نفت‌خیز جنوب، پالایشگاه‌ها، صنایع فولاد، نورد و ...	علت
۶	-۰/۲۴۰	۳/۷۹۹	O4: برخورداری از میراث تاریخی ارزشمند، جاذبه‌های آثار بجای مانده از دوران جنگ تحمیلی و عرصه‌های طبیعی مناسب برای توسعه گردشگری استان	معلول
۸	-۰/۲۷۶	۳/۳۵۱	O5: وجود تأثیرگذار رودخانه کارون بر شهر اهواز	معلول
۵	-۰/۱۳۰	۳/۷۸۹	O6: نزدیکی به منطقه آزاد اروند و سایر بنادر	معلول
۷	-۰/۲۵۵	۳/۷۲۷	O7: زیست پذیر بودن شهر اهواز در شب	معلول
۳	۰/۵۴۸	۳/۸۸۷	O8: وجود ملاکین بزرگ در شهر اهواز	علت
۷	-۰/۱۵۱	۳/۲۷۴	T1: وجود چاه‌ها و تأسیسات نفتی و حرایم آن‌ها در مناطق شهری و اطراف شهر	معلول
۲	۰/۴	۳/۵۳۳	T2: فقدان هماهنگی نهادهای سرمایه‌گذاری در استان	علت
۴	۰/۲۱۳	۳/۳۳۶	T3: فقدان قوانین	علت
۱	۰/۴۷۲	۳/۷۰۷	T4: تأثیرگذاری فشارهای فراكسیون‌های سیاسی موجود در شهر و سازمان‌های شهری	علت
۳	۰/۳۸۶	۳/۴۱۸	T5: بی‌ثباتی اقتصادی	علت
۵	-۰/۱۰۶	۳/۳۹۶	T6: آلودگی هوا (مانند ریز گردها و ...)	معلول
۶	-۰/۱۰۸	۳/۲۸۸	T7: بالا بودن سطح آب‌های زیرزمینی	معلول

شاخص در سلسله‌مراتب نهایی توسط ستون‌های $(\bar{D}_i - \bar{R}_i)^{def}$ و $(\bar{D}_i + \bar{R}_i)^{def}$ مشخص می‌شود؛ به‌طوری‌که $(\bar{D}_i - \bar{R}_i)^{def}$ نشان‌دهنده موقعیت یک شاخص (در طول محور عرض‌ها) است و این موقعیت در صورت مثبت بودن، یک علت محسوب می‌شود و در صورتی که

منفی باشد، معلول خواهد بود. $(\bar{D}_i + \bar{R}_i)^{def}$ نیز نشان‌دهنده مجموع شدت یک شاخص (در طول محور طول‌ها) هم از نظر علت (اثرگذاری) و هم از نظر معلول (اثرپذیری) می‌باشد.

جدول‌های (۹) و (۱۰) جایگاه ابعاد را بر اساس اهمیت و رابطه مشخص می‌کند. همان‌طور که در جدول (۵) مشاهده می‌شود، در تحلیل محیط داخلی ماتریس ارزیابی SWOT، ابعاد S_1 و S_2 با توجه به مثبت شدن موقعیتشان، علت محسوب می‌شوند؛ در نتیجه این ابعاد تأثیر بالایی در میزان اثربخشی ابعاد دیگر دارند. به عبارت دیگر بعد S_3 با توجه به منفی شدن موقعیتشان، معلول محسوب می‌شوند و دارای تأثیرپذیری بیشتری می‌باشند. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود بعد S_2 دارای طول بیشتری از مبدأ نسبت به سایر ابعاد می‌باشد، این امر بدین معناست که S_2 در جریان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری شاخص‌ها، دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها می‌باشد.

همچنین در بین ابعاد ضعف ماتریس SWOT، $W_1, W_2, W_3, W_4, W_6, W_8, W_{10}$ و W_{12} با توجه به مثبت شدن موقعیتشان، علت محسوب می‌شوند؛ در نتیجه این ابعاد تأثیر بالایی در میزان اثربخشی ابعاد دیگر دارند. به عبارت دیگر ابعاد W_5, W_7, W_9, W_{11} و W_{14} و W_{13} با توجه به منفی شدن موقعیتشان، معلول محسوب می‌شوند و دارای تأثیرپذیری بیشتری می‌باشند. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود بعد W_6 دارای طول بیشتری از مبدأ نسبت به سایر ابعاد می‌باشد، این امر بدین معناست که W_6 در جریان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری شاخص‌ها، دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها می‌باشد.

با توجه به نتایج جدول (۱۰)، مشاهده می‌شود که در تحلیل محیط بیرونی ماتریس ارزیابی SWOT، ابعاد O_1, O_2, O_3 و O_8 با توجه به مثبت شدن موقعیتشان، علت محسوب می‌شوند؛ در نتیجه این ابعاد تأثیر بالایی در میزان اثربخشی ابعاد دیگر دارند. به عبارت دیگر ابعاد O_4, O_5, O_6 و O_7 با توجه به منفی شدن موقعیتشان، معلول محسوب می‌شوند و دارای تأثیرپذیری بیشتری می‌باشند. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود بعد O_3 دارای طول بیشتری از مبدأ نسبت به سایر ابعاد می‌باشد، این امر بدین معناست که O_3 در جریان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری شاخص‌ها، دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها می‌باشد.

همچنین در بین ابعاد تهدید ماتریس SWOT، T_3, T_4, T_5 و T_2 با توجه به مثبت شدن موقعیتشان، علت محسوب می‌شوند؛ در نتیجه این ابعاد تأثیر بالایی در میزان اثربخشی ابعاد دیگر دارند. به عبارت دیگر ابعاد T_1, T_6 و T_7 با توجه به منفی شدن موقعیتشان، معلول محسوب می‌شوند و دارای تأثیرپذیری بیشتری می‌باشند. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود بعد T_4 دارای طول بیشتری از مبدأ نسبت به سایر ابعاد می‌باشد، این امر بدین معناست که T_4 در جریان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری شاخص‌ها، دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها می‌باشد.

جدول ۱۱. اهمیت و تأثیرگذاری معیارهای راهبردهای چهارگانه

نوع راهبرد	نوع رابطه	شاخص‌ها	اعداد قطعی	رتبه
			$(\bar{D}_i - \bar{R}_i)^{def}$	$(\bar{D}_i + \bar{R}_i)^{def}$
تهاجمی (SO)	علت	SO1: طراحی و ارائه بسته‌های سرمایه‌گذاری	-۰/۴۰۵	۳/۶۵۶
	علت	SO2: اصلاح و مرمت و مطالعه بافت‌های تاریخی با رویکرد سرمایه‌گذاری	-۰/۳۵۶	۳/۵۶۲
	معلول	SO3: توسعه گردشگری آبی کارون	-۰/۱۴۸	۳/۲۷۷
	علت	SO4: مطالعه آسیب‌شناسی در حوزه سرمایه‌گذاری شهرداری اهواز	-۰/۸۸۶	۴/۰۶۷
	معلول	SO5: مطالعه فرصت‌های سرمایه‌گذاری مرتبط با زیست پذیر بودن شبانه اهواز	-۰/۱۳۵	۳/۵۵۹
تنوع (ST)	علت	ST1: افزایش تعامل مثبت با دستگاه‌های اجرایی و بسترسازی لازم با مشارکت سایر دستگاه‌های ذی‌صلاح جهت ارتقا خدمات و انجام وظایفی که بر اساس قوانین، مقررات و دستورالعمل‌ها به شهرداری واگذار شده است	-۰/۹۷۸	۴/۴۶۱
	علت	ST2: بازنگری شیوه‌نامه برای جلب همکاری نهادهای سرمایه‌گذاری استان در پروژه‌های شهرداری	-۰/۸۸۶	۴/۰۶۷
	معلول	ST3: انعقاد تفاهم‌نامه با سازمان بازرسی، اطلاعات، قوه قضاییه و ... برای صیقلیت از تصمیم‌گیری‌های کارشناسی شهرداری	-۰/۰۶۲	۳/۸۹۱
	علت	ST4: پیش‌بینی نظام تشویقی برای کاهش ریسک پروژه‌ها	-۰/۹۰۴	۴/۲۸۹
	معلول	ST5: ایجاد باور داخلی برای جذب سرمایه‌گذاری در مجموعه مدیریت شهرداری اهواز	-۰/۱۸۸	۳/۷۷۳

نوع راهبرد	نوع رابطه	شاخص‌ها	اعداد قطعی	رتبه
			$(\tilde{D}_i - \tilde{R}_i)_{def}$	$(\tilde{D}_i + \tilde{R}_i)_{def}$
بازنگری (WO)	علت	WO1: ساماندهی نظام عزل و نصب در شهرداری و معاونت مشارکت‌ها	۴/۰۶۶	۴
	علت	WO2: تهیه کاداستر و GIS	۴/۳۳۸	۱
	معلول	WO3: استفاده از شیوه‌های مختلف در تأمین مالی پروژه‌ها و روش‌های مختلف جذب سرمایه‌گذار	۲/۹۵۶	۵
	علت	WO4: تصویب الحاقیه شیوه‌نامه متناسب جهت جذب سرمایه‌گذار با تأکید بر اولویت دادن به برنده‌های خاص ملی / بین‌المللی و یا سرمایه‌گذاران کلان و توانمندی‌های موجود در نفت، منطقه آزاد و کارون	۴/۰۷۹	۳
	علت	WO5: طراحی بانک اطلاعات سرمایه‌گذاران و پروژه‌های شهری	۴/۲۳۴	۲
	معلول	WO6: تقویت نظام مناسب حرفه‌ای شراکت محور	۲/۶۰۲	۶
تدافعی (WT)	علت	WT1: بازنگری شیوه‌نامه متناسب با شیوه‌های مختلف در تأمین مالی و توانمندی‌های موجود در نفت، منطقه آزاد و کارون	۴/۱۱۷	۳
	علت	WT2: تشکیل کارگروه تسهیل سرمایه‌گذاری با مشارکت دستگاه‌های مرتبط با دبیری شهرداری	۴/۹۸۳	۱
	علت	WT3: شناسایی ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری مرتبط با وظایف ذاتی شهرداری	۴/۴۲۶	۲
	معلول	WT4: فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی سرمایه‌گذاری	۲/۷۰۴	۶
	معلول	WT5: بازنگری ساختاری و فرایندی حوزه مشارکتی و سرمایه‌گذاری شهرداری	۴/۰۲۱	۴
	معلول	WT6: بازنگری نظام آموزش و صلاحیت‌های حرفه‌ای کارکنان شهرداری در حوزه مشارکت‌ها	۳/۵۲۳	۵

جدول (۱۱) جایگاه ابعاد را بر اساس اهمیت و رابطه مشخص می‌کند. همان‌طور که در جدول (۱۰) مشاهده می‌شود، در تحلیل استراتژی تهاجمی (SO)، ابعاد SO₂، SO₁ و SO₄ با توجه به مثبت شدن موقعیتشان، علت محسوب می‌شوند؛ در نتیجه این ابعاد تأثیر بالایی در میزان اثربخشی ابعاد دیگر دارند. به عبارت دیگر ابعاد SO₃ و SO₅ با توجه به منفی شدن موقعیتشان، معلول محسوب می‌شوند و دارای تأثیرپذیری بیشتری می‌باشند. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود بعد SO₄ دارای طول بیشتری از مبدأ نسبت به سایر ابعاد می‌باشد، این امر بدین معناست که SO₄ در جریان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری شاخص‌ها، دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها می‌باشد. همچنین در بین ابعاد راهبرد تنوع (SO)، ST₁، ST₄ و ST₂ با توجه به مثبت شدن موقعیتشان، علت محسوب می‌شوند؛ در نتیجه این ابعاد تأثیر بالایی در میزان اثربخشی ابعاد دیگر دارند. به عبارت دیگر ابعاد ST₃ و ST₅ با توجه به منفی شدن موقعیتشان، معلول محسوب می‌شوند و دارای تأثیرپذیری بیشتری می‌باشند. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود بعد ST₁ دارای طول بیشتری از مبدأ نسبت به سایر ابعاد می‌باشد، این امر بدین معناست که ST₁ در جریان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری شاخص‌ها، دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها می‌باشد.

همچنین با توجه به نتایج جدول (۱۱)، مشاهده می‌شود که در تحلیل راهبردهای بازنگری (WO)، ابعاد WO₁، WO₂، WO₄ و WO₅ با توجه به مثبت شدن موقعیتشان، علت محسوب می‌شوند؛ در نتیجه این ابعاد تأثیر بالایی در میزان اثربخشی ابعاد دیگر دارند. به عبارت دیگر ابعاد WO₃ و WO₆ با توجه به منفی شدن موقعیتشان، معلول محسوب می‌شوند و دارای تأثیرپذیری بیشتری می‌باشند. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود بعد WO₂ دارای طول بیشتری از مبدأ نسبت به سایر ابعاد می‌باشد، این امر بدین معناست که WO₂ در جریان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری شاخص‌ها، دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها می‌باشد.

همچنین در بین ابعاد راهبردهای تدافعی (WT)، WT₁، WT₂ و WT₃ با توجه به مثبت شدن موقعیتشان، علت محسوب می‌شوند؛ در نتیجه این ابعاد تأثیر بالایی در میزان اثربخشی ابعاد دیگر دارند. به عبارت دیگر ابعاد WT₄، WT₅ و WT₆ با توجه به منفی شدن موقعیتشان، معلول محسوب می‌شوند و دارای تأثیرپذیری بیشتری می‌باشند. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود بعد WT₂ دارای طول بیشتری از مبدأ نسبت به سایر ابعاد می‌باشد، این امر بدین معناست که WT₂ در جریان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری شاخص‌ها، دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها می‌باشد.

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهاد

به طور کلی آن دسته از شهرها به لحاظ اقتصادی زنده و پویا هستند که در شرایط سیستمی، فرآیندهای عرضه و تقاضا در آنها به خوبی عمل کند و بتوانند پاسخگوی تغییرات مستمر اقتصاد روز باشند. یک موجود زنده، مدام به سمت تعالی حرکت می‌کند و عدم تغییر یا ثابت ماندن به منزله شروع افول و مردگی آن است. ویژگی دیگر یک شهر زنده، توانایی شرکت در رقابت اقتصادی محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی است؛ در واقع، توانایی رقابت، منعکس‌کننده کیفیت زیرساخت‌ها، مهارت‌های نیروی کار و مزیت‌های محلی است. رقابت‌پذیری مستلزم بهسازی، نوسازی کالبد شهری و توانمندسازی دائمی افراد است. به عبارت عام‌تر شهری زنده خواهد بود که فرایند بهسازی و نوسازی و توانمندسازی و به عبارت عام‌تر «بازآفرینی» در آن متوقف نشده باشد. با این مفهوم، به لحاظ اقتصادی و در سمت تقاضا، اگر شهری بتواند تمامی منابع داخلی و بودجه‌های خود را در جهت ارتقای کمی و کیفی محیط زندگی ساکنان و بهره‌برداران، هزینه کند و آمادگی و ظرفیت پذیرش منابعی خارج از شهر و حتی کشور را داشته باشد، آن شهر زنده است؛ یعنی هنوز سرمایه‌گذاری در آن از توجیه اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست محیطی لازم برخوردار است و آن شهر، در حال تعالی و ارتقای اهداف خود بوده و خط مشی تقویت و نگهداری خود را یافته است. به عنوان مثال، راه اندازی فعالیتهای اقتصادی جدید، توسعه بازارهای گردشگری، ایجاد مکان‌های مناسب برای برگزاری گردهمایی محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی در شهر، باعث زنده ماندن شهر خواهد بود. در طرف عرضه نیز، شهری زنده خواهد ماند که سرمایه‌گذاری لازم را برای توسعه زیرساخت‌ها در سطح شهر و توسعه راه‌های ارتباطی به آن شهر و توانمندسازی ساکنان خود انجام داده باشد.

جذب سرمایه و سرمایه‌گذاری می‌تواند بعنوان اهرمی برای شتاب توسعه و رشد اقتصاد شهری و ایجاد اشتغال به کارگرفته شود. علاوه بر این جذب سرمایه‌گذاری می‌تواند به اصلاح نظام مدیریتی شهر و تبادل تجربیات اقتصادی و به کارگیری فناوری‌های نوین منجر شود. در واقع امروزه شهرهایی از نظر توسعه و پیشرفت موفق هستند که پول مردم شهرهای دیگر در آنجا خرج شود و همین امر سرمایه دو چندانی را وارد یک شهر می‌کند.

یکی از مزایای تکنیک دیمتل امکان تعیین وضعیت مؤلفه‌ها یا شاخص‌های مدل است. بدین معنی که ساختار این تکنیک به گونه‌ای است که طی آن می‌توان عوامل یا مؤلفه‌ها را به دودسته از حیث تأثیرگذاری و یا تأثیرپذیری دسته‌بندی نمود. این بدان معنی است که به هنگام استفاده از این تکنیک علاوه بر امکان اولویت‌بندی عوامل این امکان نیز برای محققین و تصمیم‌گیران وجود دارد که سرمایه و زمان خود را برای پرداختن به نتایج پژوهش مدیریت نموده و به شکل هدایت یافته کار خود را ادامه دهند. منظور از این هدایت آن است که با توجه به نتایج به‌دست‌آمده هرگاه تصمیم‌گیران بسته به موضوع پژوهش، درصدد باشند تا به نتایج زودبازده اما سطحی دست یابند، می‌توانند بر اولویت‌های قرارگرفته در گروه تأثیرپذیرها تمرکز نمایند. حال اگر هدف این تصمیم‌گیران انجام اقدامات اساسی یا تمرکز بر اصل و پایه موضوع باشد، می‌توانند بر اولویت‌های قرارگرفته در لایه تأثیرگذارها یا علت‌ها تمرکز نموده و برنامه‌های خود را متناسب با آن تدوین نمایند. این مسئله هنگامی که تکنیک با رویکرد فازی آمیخته شود دقت و اعتبار بیشتری پیدا کرده و نتایج مستدل‌تری ارائه می‌نماید. همچنین در مورد تحلیل حساسیت نتایج به نحوه تعیین اعداد فازی لازم به ذکر است که با توجه به اینکه در رویکرد دیمتل فازی، ارتباطات درونی معیارها و همچنین راهبردها لحاظ می‌شود؛ لذا می‌توان اذعان نمود که نتایج رویکرد فازی از اعتبار بالاتری نسبت به سایر رویکردهای غیر فازی برخوردار است.

نتایج این تحقیق با نتایج پژوهش‌های ناسکو (2006)، آلبرت (2010)، موریسی و آدموکردمانگ کول (2012)، هبیتی و احمدی (1388)، رحمانی و مظهری (1390)، صادقی و همکاران (1393)، میرباقری هیر و سلحورزی (1395)، دانایی‌فرد و همکاران (1396) و رهنما و حجازی جوشقانی (1396) که فراهم کردن زیرساخت‌های قانونی و فنی و تعامل نظام‌مند میان دولت و بخش خصوصی؛ عدم وجود بوروکراسی در انعقاد قراردادها و اطمینان در سرمایه‌گذاری؛ بهبود فضای کسب‌وکار و قوانین کارای تضمین‌کننده سود کارگذار خصوصی؛ توسعه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری و وجود قوانین و مقررات مناسب سرمایه‌گذاری؛ کارآمدی سیاست‌های پولی بانک مرکزی، وجهه معتبر بین‌المللی کشور؛ وجود نهادهای مالی قدرتمند؛ ثبات مدیریت‌ها در بخش دولتی و وجود شفافیت در سازوکار قوانین را در افزایش میزان مشارکت بخش خصوصی مؤثر می‌دانستند، همسو است.

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش، راهبردهای پیشنهادی به شرح ذیل است:

- مطالعه آسیب‌شناسی در حوزه سرمایه‌گذاری شهرداری اهواز؛ - طراحی و ارائه بسته‌های سرمایه‌گذاری؛

- افزایش تعامل مثبت با دستگاه‌های اجرایی و بسترسازی لازم با مشارکت سایر دستگاه‌های ذی‌صلاح جهت ارتقا خدمات و انجام وظایفی که بر اساس قوانین، مقررات و دستورالعمل‌ها به شهرداری واگذار شده است؛
- پیش‌بینی نظام تشویقی برای کاهش ریسک پروژه‌ها؛
- تهیه کاداستر و GIS؛
- طراحی بانک اطلاعات سرمایه‌گذاران و پروژه‌های شهری؛
- تشکیل کارگروه تسهیل سرمایه‌گذاری با مشارکت دستگاه‌های مرتبط با دبیری شهرداری؛ و شناسایی ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری مرتبط با وظایف ذاتی شهرداری به ترتیب جزء اولویت‌دارترین راهبردها در توسعه مشارکت‌های اقتصادی در مدیریت شهری کلان‌شهر اهواز شناخته شده‌اند.

۶. سپاسگزاری

از مدیران و کارشناسان محترم شهرداری اهواز که اینجانب را در شناخت وضع موجود و همچنین اولویت‌بندی راهبردها یاری رساندند، کمال تشکر و قدردانی را بعمل می‌آورم.

منابع

1. Albalade, D., Bel, G., & Geddes, R.R. (2014). The determinants of contractual choice for private involvement in infrastructure projects in the united states, IREA Working Papers 201220, University of Barcelona, *Research Institute of Applied Economics*, revised Dec 2012.
2. Angel, Sh., Jason, P., & Daniel, I.C (2012). *Atlas of Urban Expansion*, Cambridge: Lincoln Institute of Land Policy.
3. Arms, C. (2012). California: One state, two economies, *Journal of Sacramento Business*, 20 September.
4. Asgharpour, M. J. (2010). *Group decision making and game theory with an operations research perspective*, second edition, Tehran, Tehran University Press. [In Persian]
5. Bel, G., Fageda, X., & Warner, M. (2010). Is private production of public services cheaper than public production? A metaregression analysis of solid waste and water services, *Journal of policy analysis and management*, 29(3), 553-557.
6. Besada, H. (2013). *Doing business in fragile states: The private sector*, natural resources and conflict in Africa, London: James Currency Publishers.
7. Blacher, Y. (2005). *Changing The way Government works*, public Administration today, OCT-Dec.
8. Chan, A., Lam, P., Chan, D., Cheung, E., & Ke, Y. (2010). Potential Obstacles to Successful Implementation of Public-Private Partnerships in Beijing and the Hong Kong Special Administrative Region, *Journal of Management in Engineering*, 26(1): 30 - 40. DOI: 10.1061/(ASCE)0742-597X(2010)26:1(30)
9. Danaeifard, H., Delkhah, J., & Kiaei, P. (2017). Identifying and prioritizing obstacles to the development of public private sector participation, *Journal of Business Management Perspective*, 16(29), 33-49. <https://www.sid.ir/paper/523396/fa> [In Persian]
10. Ezekia, M., & Ghaffari, Gh. (2002). Investigating the relationship between trust and participation in the rural areas of Kashan city, *Social Science Journal*, 17, Tehran.[In Persian]
11. Fontela, E. (2000). Bridging the gap between scenarios and models, *Foresight*, 2 (1). <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/14636680010802447/full/html>
12. Heybati, F., & Ahmadi, M. (2009). Public-private partnership: the new system of financial provision in handing over the infrastructure projects of the central and local governments to the private sector, *the first international conference on the development of the financial provision system in Iran*, 1(1), <https://www.sid.ir/paper/807692/fa>. [In Persian]
13. Hosseini Shahparian, N. (2014). *An analysis of spatial justice with an emphasis on urban public services in Ahvaz metropolis*, Master's thesis of Shahid Chamran University of Ahvaz. [In Persian]
14. Jamshidzadeh, I. (2003). Investigation and analysis of the expenses and credits of the country's municipalities during the years 50-56 and 79-71, *the research quarterly of the country's management and planning*, 4(13), 28-37. [In Persian]
15. Jeng, D. F., & Tzeng, G. H. (2012). Social influence on the use of Clinical Decision Support Systems: Revisiting the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology by the fuzzy DEMATEL technique, *Computers & Industrial Engineering*, 62, 819-828.
16. Lane, M. (2005). public participation in planning: an intellectual history, *Australian Geographer*, 36(3), 283-299.
17. Willoughby, Ch. (2013). How much can public private partnership really do for urban transport in developing countries?, *Research in Transportation Economics*, Elsevier, 40(1), 34-55.
18. Martin, P. (1997). *Third Millennium Management*, Bathos Press, University of South Australia.
19. Mir Bagheri Heer, M., & Selahvarzi, M. (2015). Obstacles to attracting investment in the urban area (case study: Lorestan province), *Scientific-Research Quarterly of Economics and Urban Management*, 5(1), 101-114. [In Persian]
20. Moldan, B., & Bilharz, S. (1998). *Sustainable Development Indicators*, translated by Haddad Tehrani and Moharram Nejad (2012), Tehran: Environmental Protection Organization Publications. [In Persian]
21. Morrissey, O., & Udomkermongkol, M. (2012). *Governance, private investment and foreign direct investment in developing countries*, *World development*, 40(3), 437-445.
22. Motuf, Sh. (2009). The role of people's participation in the country's development planning, *Research Quarterly, Jihad University Humanities and Social Sciences Research Institute*, 3(1), pp. 10-16. [In Persian]
23. Nascio, L. (2006). Trend and Perspective of Urban Public Finance in Developing Countries, *ICFAI Journal of Urban Policy*, 3(1), 211-226 <https://www.sid.ir/paper/593650/en>
24. Pazhouyan, J., Mohammadpour Zarandi, H., & Danesh Jafari, D. (2011). Reforming the revenue and financial system of metropolises, *City Economy Quarterly*, No. 10, summer 2018, 9-23. [In Persian]
25. Ziyari, K., Mehdi, A., & Mahdian Behnmiri, M. (2011). Studying and understanding financial resources and providing solutions to improve the sustainability of municipalities' income (case study: Mahabad Municipality), *Urban Management Quarterly*, 11(31), 107-124. <https://www.sid.ir/paper/92082/fa> [In Persian]

26. Qadri, J. (2015). *Evaluating the financial and revenue system of municipalities in Iran*, *Quarterly Economic Surveys*, third period, 3. [In Persian]
27. Quan, Z., HuangWeila, I., & Zhang, Y. (2011). Identifying Critical Success Factors in Emergency Management Using a Fuzzy DEMATEL Method, *Safety Science*, 49(2), 243-252. DOI: 10.1016/j.ssci.2010.08.005
28. Rabiei, S., & Shahandeh, A. (2011). An extension of the balanced scorecard, *International Journal of Industrial Engineering and Production Management*, 1(22), 41-50. <http://www.iust.ac.ir/ijiefa/article-1-594-en.html> [In Persian]
29. Rahmani, F., & Mazhari, M. (2018). Examining the problems, effects and methods of privatization in the deputy city services of Mashhad Municipality, *the first urban economy conference*. [In Persian]
30. Rahnama, M.R., & Hijazi Joshkhani, M. (2016). The effect of trust in the municipality on the willingness of the private sector to invest in collaborative projects of the Mashhad municipality, *Journal of Geography and Regional Development*, 15(1), 1-24. [In Persian]
31. Reyes, F., Cerpa, N., Candia-Véjar, A., & Bardeen, M. (2011). The optimization of Success Probability for Software Projects Using Genetic Algorithms, *The Journal of Systems and Software*, 84(5), 775-785. DOI: 10.1016/j.jss.2010.12.036
32. Sadeghi, S.K., Mohammadzadeh, P., & Sobh Khaiz Zenozi, Sh. (2013). Factors affecting the participation of the private sector, as an approach in providing sustainable financial resources for municipal projects, *Scientific-Research Quarterly of Economics and Urban Management*, 3 (11), 153-167. URL: <http://iueam.ir/article-1-202-fa.html> [In Persian]
33. Schaeffer, M. (2008). Access to Fiscal Information and Audit: Challenges and Strategies, in Péteri, G(Ed.) *Finding the money, Public Accountability and Service Efficiency Fiscal Transparency*, Budapest: Open Society Institute, 88-144.
34. Shahidul, M., & Swapan, H. (2016). Who participate and who doesn't? Adapting community participation model for developing countries, *Journal of Cities*, (53), 70-77. DOI:10.1016/j.cities.2016.01.013
35. Sharezai, G.A. (2007). recognition and analysis of the sustainability of the income items of the municipalities of the country, *Urban Management Quarterly*, 1(1), 23-37. <https://www.sid.ir/paper/489313/fa> [In Persian]
36. Sharezai, G.A., & Majed, V. (2010). *Sustainable financing of the city: How to finance the sustainable development of the city of Mashhad, the first conference on urban economics in Iran*, Mashhad, Ferdowsi University. [In Persian]
37. Taghvaei, M., & Goodarzi, M. (2015). Compilation and prioritization of medical tourism development strategies (case study: Shiraz metropolis), *Research and Urban Planning Journal*, 7(24), 1-22. 20.1001.1.22285229.1395.7.24.3.0 [In Persian]
38. Tzeng, G. H., Chen, W. H., Yu, R., & Shih, M. L. (2010). Fuzzy decision maps: a generalization of the DEMATEL methods, *Soft Computing*, 14(11), 1141-1150. DOI: 10.1007/s00500-009-0507-0
39. Varol, C., Ercoskun, O., & Gurer, Y. (2010). Local participatory mechanisms and collective actions for sustainable urban development in Turkey, *Habitat International*.xxx. Article in Press.
40. Yang, Y.P., Shieh, H. M., Leu, J. D., & Tzeng, G. H. (2008). A novel hybrid MCDM model combined with DEMATEL and ANP with applications, *International Journal Operational Research*, 5(3), 160-168.